

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ УКРАЇНИ

В статті висвітлені нові методичні підходи до аналізу та оцінки фінансового потенціалу країни та обґрунтуванню напрямів підвищення ефективності його використання в умовах наростання економічної нестабільності в країні та світі.

Ключові слова: *потенціал, фінансовий потенціал, оцінка фінансового потенціалу.*

В статье освещены новые методические подходы к анализу и оценке финансового потенциала страны и обоснованию направлений повышения эффективности его использования в условиях нарастания экономической нестабильности в стране и мире.

Ключевые слова: *потенциал, финансовый потенциал, оценка финансового потенциала.*

The paper highlights new methodological approaches to the analysis and assessment of financial potential and grounding directions of increasing the efficiency of its use in conditions of growth of economic instability in the country and the world.

Keywords: *potential financial potential, financial potential assessment.*

Постановка проблеми. Становлення в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінює економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності.

З перших років незалежності Україна визначила свій шлях суспільного розвитку на засадах демократизації, роздержавлення приватної власності та її приватизації, побудови ринкової економіки і створення на цих засадах громадянського суспільства. Перебудови фінансових відносин було прийнято досвід розвинених європейських країн в напрямках децентралізації функцій держави щодо акумуляції, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів між територіальними утвореннями. За основу були прийняті сучасні теорії місцевого самоврядування та бюджетного федералізму, які докорінно змінили існуючі у вітчизняній економіці погляди на роль і функції фінансів в забезпеченні ефективного соціально-економічного розвитку не тільки держави, а й територій, що входять до її складу. Відповідно з'явилися і нові дефініції фінансового потенціалу, в яких автори намагалися визначити сутність фінансового потенціалу через економічні відносини, що виникають між суб'єктами економіки в процесі формування і використання грошових ресурсів, фондів валового внутрішнього продукту, національного доходу, виділяючи при цьому фінанси державні, територіальні, регіональні місцеві публічні, приватні тощо. Однак, такий підхід можна вважати лише першим кроком у визначенні економічної сутності фінансового потенціалу за територіальною ознакою. Оскільки характер економічних відносин залежить не тільки від територіально-просторового устрою держави, а й від нормативно-правової бази, яка регламентує такі процеси в державі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема раціональності управління фінансовими ресурсами досліджувалась багатьма вітчизняними економістами, зокрема Г. Возняк, А. Гальчинським, Ю. Гладким, В. Гейцем, М. Долішнім, Б. Заблоцьким, С. Іщук, О. Денис, М. Долішнім, А. Єпіфановою, А. Калитенко, А. Кінах, І. Камінською, Т. Клименко, О. Литовченко, О. Люткевич, А. Єпіфановим, В. Поповкіним, М. Козоріз, У. Садовою, І. Яремком та багатьма іншими.

Виклад основного матеріалу. Потенціал в перекладі з англійського – (potential) – можливості, наявні сили, запаси, засоби, що можуть бути використаними для розв'язання поставлених завдань. У вітчизняних економічних публікаціях використовуються різні визначення сутності потенціалу як економічної категорії, на базі якої визначаються і регламентуються економічні відносини між суб'єктами економіки, що не тільки ускладнює дослідження процесів формування і оцінювання їх потенціальних можливостей, а й призводить до помилкових управлінських рішень.

На нашу думку, економічна сутність фінансового потенціалу та джерел, які його створюють полягає в таких поняттях, як: економічний потенціал, податковий потенціал, ресурси, ресурси бюджетні, ресурси фінансові.

На макрорівні необхідно, на наш погляд, розглядати економічний та фінансовий потенціал. Економічний потенціал – це сукупність наявних та придатних для мобілізації основних джерел, засобів країни, елементів цілісної економічної системи, що використовуються або можуть бути використаними для

економічного зростання і соціального економічного процесу; система відносин між людьми у взаємодії з розвитком продуктивних сил та базисними елементами господарського механізму, що виступають основними джерелами розвитку економічної системи.

Фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів (що є в наявності та можуть бути мобілізовані у всіх сфер і ланок фінансової системи, що утворюються за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел, запасів і нагромаджень, які на визначений період характеризують фінансові можливості як окремих суб'єктів економіки, так і країни в цілому. Що стосується фінансового потенціалу – то це не що інше, як загальний обсяг усіх фінансових ресурсів, що знаходяться або можуть знаходитись в розпорядженні органів влади та використовуються ними або можуть використовуватися для виконання завдань, спрямованих на забезпечення його соціально-економічного розвитку. За джерелами формування фінансовий потенціал країни ми пропонуємо поділяти на:

- фінансовий потенціал, який формується за рахунок внутрішніх ресурсів всіх регіонів країни. До них відносимо: реальний сектор економіки, фінансового сектора економіки, місцевих бюджетів, заощаджень населення, інноваційної діяльності, внутрішніх спеціалізованих фондів тощо.
- фінансовий потенціал країни, який формується за рахунок зовнішніх інвестицій й запозичень.

Тому за основу прийнято два методичних підходи до оцінки фінансового потенціалу за основними джерелами його створення:

1. Диференційований підхід, який передбачає визначення фінансового потенціалу за основними джерелами його створення, а саме фінансових ресурсів кожної області;

2. Інтегральний підхід, який визначає загальну фінансову спроможність країни в реалізації цілей соціально-економічного розвитку

В умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи особливого значення набуває оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів України. Відтак, формування пріоритетів стратегічного управління розвитком економіки і реалізація їх на практиці має базуватися передусім на результатах діагностики потенціалу областей із позицій адаптованості їх господарського комплексу до впливу стохастичних чинників зовнішнього середовища. Нестабільність цього середовища зумовлює відповідні зміни в оцінці економічного розвитку областей України. Ці зміни пов'язані із збитковістю діяльності великої кількості господарюючих суб'єктів регіонів країни, а отже, і видів економічної діяльності (ВЕД), до яких вони належать, а також, необхідністю формування позитивного орієнтиру для розвитку тих підприємств, які знайшли можливості для адаптації до складних зовнішніх умов і планують підвищити ефективність свого господарювання.

Основні тенденції розвитку областей країни проявляються передусім у зміні абсолютних показників наявності та стану виробничих ресурсів (капітальних, трудових і матеріальних) області, а також фінансових результатів, одержаних внаслідок використання цих ресурсів.

Першочергову увагу було приділено вивченню динаміки основних показників економічного розвитку семи областей Західного регіону України у 2007-2011 рр (Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської та Чернівецької). Зокрема, згідно з даними, наведеними на рис. 1, в усіх аналізованих областях спостерігалось стабільне збільшення валового регіонального продукту (ВРП) за 2007-2011 рр.

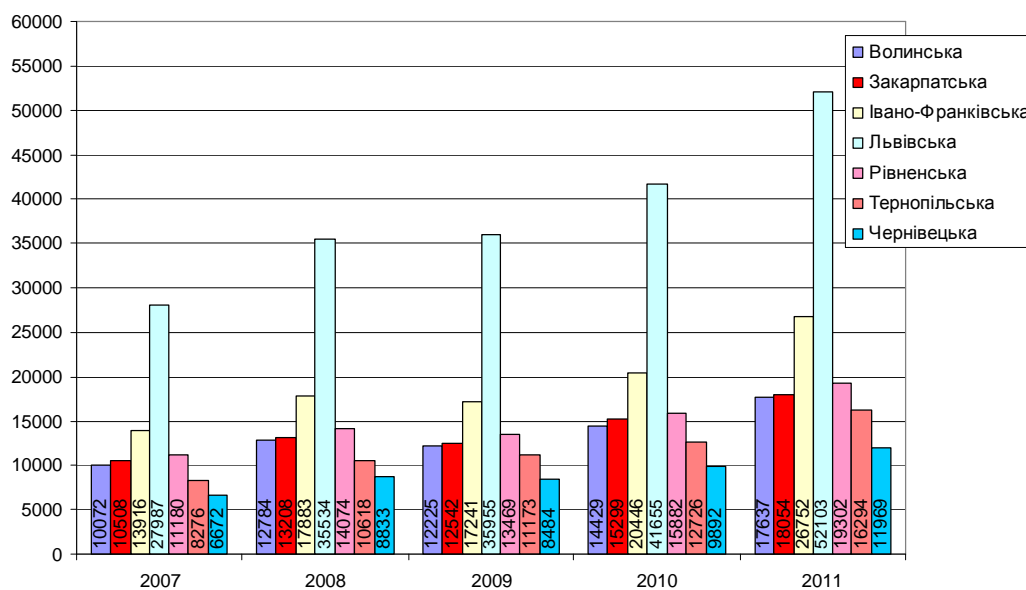

Рис. 1. Валовий регіональний продукт Західного регіону України, у фактичних цінах, млн. грн.

При цьому було виявлено щорічний середній абсолютний приріст ВРП за весь аналізований період (2007–2011 рр.) від 5297 млн. грн. (у Чернівецькій області) до 24116 млн. грн. у Львівській області і середньорічний темп приросту, що коливається від 18,6% (в Івано-Франківській області) до 22,0% (у Тернопільській області).

Для оцінки рівня раціонального управління фінансовими ресурсами, окрім їх загального дослідження, додаткового аналізу підлягають ключові види економічної діяльності цих областей – промисловість, сільське господарство, торгівля та будівництво, роль і місце яких у розвитку даної області країни визначається зокрема їх сумою внеску у валовий регіональний продукт, частково в сукупному обсязі реалізації продукції області і рівнем отриманих кінцевих фінансових результатів діяльності.

При оцінюванні внеску ключових видів економічної діяльності у формуванні валової доданої вартості (ВДВ) областей Західного регіону України виявлено, що для чотирьох областей (Івано-Франківської, Рівненської, Львівської і Закарпатської) визначальною є частка у ВДВ промисловості (із середньорічним значенням за 2007-2011 рр. 20,1-34,2%), для двох областей (Чернівецької і Тернопільської) – сільського господарства (його середня частка у ВДВ цих областей становить 19,8% і 21,5% відповідно), тоді як для Волинської області переважає торгівля (19,0%). Частка сільського господарства у формуванні ВДВ для інших областей регіону (окрім Чернівецької і Тернопільської) складає: від 12,6% в Івано-Франківській – до 17,4% у Волинській області. Частка торгівлі у формуванні ВДВ областей регіону (окрім Волинської) складає: від 10,88% в Івано-Франківській – до 17,4% у Чернівецькій області. Частка будівництва є значно меншою: від 4,2% у Тернопільській – до 6,5% у Чернівецькій області [4].

В свою чергу внесок кожної із семи аналізованих областей України у сукупний валовий регіональний продукт Західного регіону, передусім виділяє з – поміж інших, Львівську область, яка майже на третину забезпечує формування ВРП (рис. 2).

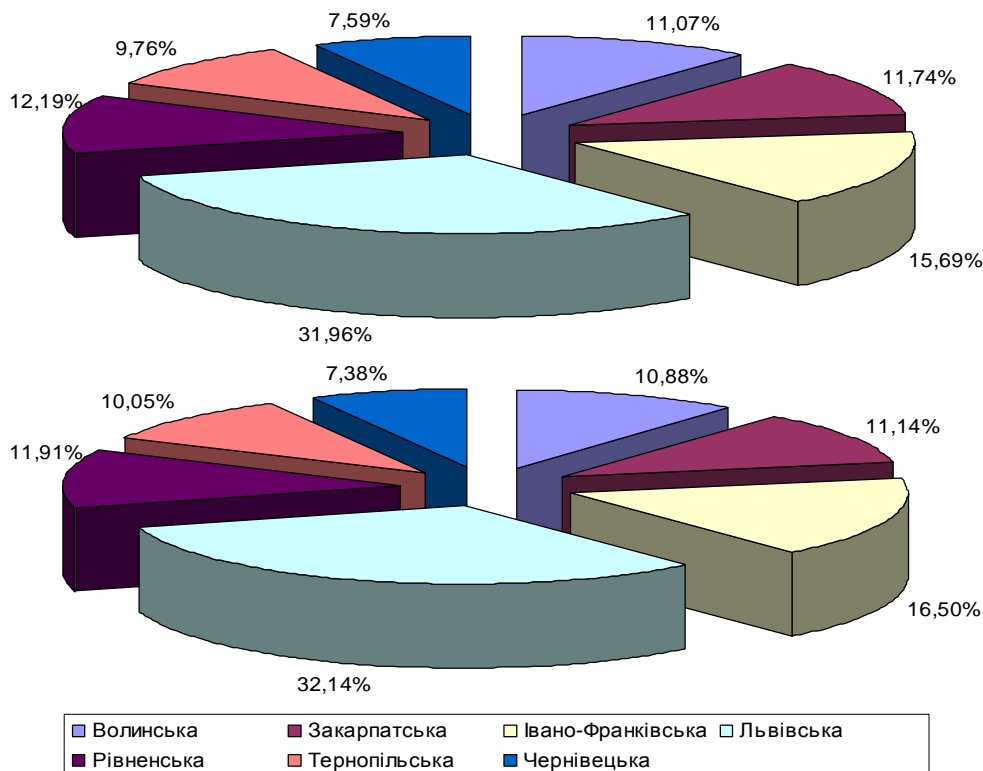

Рис. 2. Внесок областей у формування ВРП Західного регіону України в 2010-2011 рр., %.

Розраховано автором особисто за джерелом [4].

Висновки. Дослідження показали, що при ідентичній структурі джерел формування фінансових ресурсів регіони України мають суттєві розбіжності за показниками, що характеризують результати їх господарювання за обсягами валового регіонального продукту, який припадає на одну особу, величиною доходу на одне домашнє господарство, середньою заробітною платою на одного працівника.

На фоні розвитку ключових видів економічної діяльності, які володіють значними ресурсами і викликають зацікавлення у інвесторів, не можна обійти увагою ті сфери господарювання Західного регіону України, які є менш рентабельними, але несуть значне соціальне навантаження. До них належать передусім

такі сфери соціальної інфраструктури як: охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, культура та спорт, освіта, житлово-комунальне господарство та інші сфери, що є предметом наступного дослідження.

Література

1. Ахламов А. Реформування адміністративно-територіального устрою: аналіз сучасних науково-методологічних підходів / А. Ахламов, Ю. Молодожен // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. економічний простір України: регіоналізація і інтеграція в умовах суспільних трансформацій: [зб. наук. праць]. Львів: Ін-т регіональних досліджень НАН України; Редкол.: Є.І. Бойко (відпов. ред.). – Львів, 2011. Вип.1 (87).-С.27-35.
2. Беломестов В.Г. Проблемы управления экономическим потенциалом социально-экономических систем / В.Г. Беломестов // Проблемы современной экономики. -№1(13). – С. 144-152.
3. Берг О.О. О программе развития бюджетного федерализма в Российской Федерации на период до 2005г. / О.О. Берг // Вопросы экономики. -2002. -№5. -С.144-152.
4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 340.131.3

В. С. Кахнич
аспірант

Львівського державного університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА (на прикладі правової системи України)

Наголошується на особливості, яка виявлялася повсякчас у процесі зародження інтеграційних об'єднань в Європі ХХ століття та їхнього розширення. Досліджується сприяння економічному розвитку, росту зайнятості і підвищенню рівня життя. Розглядається забезпечення упорядкування постачання загального ринку, рівний доступ до джерел виробництва для всіх споживачів, встановлення максимально низьких цін, підтримки умов, які стимулюють нарощування виробництва і поліпшення якості виробленої продукції.

Ключові слова: порівняльне правознавство, економічний розвиток, джерела виробництва, загальний ринок.

Подчеркивается особенность, которая проявляется в процессе зарождения интеграционных объединений в Европе XX века и ихнего расширения. Исследуется сприяние экономическому развитию, росту занятости и повышению уровня жизни. Рассматривается обеспечение упорядочения поставки общего рынка, равный доступ к производству для всех потребителей, установление максимально низких цен, поддержки условий, которые стимулируют наращивание производства и улучшения качества изготовленной продукции.

Ключевые слова: сравнительное правознавство, экономическое развитие, производство, общий рынок.

Emphasis is placed on features that always manifested in the emergence of integration associations in Europe and the twentieth century their expansion. We study the promotion of economic development, employment growth and rising living standards. Consider providing uporyadkuvannnya total market supply, equal access to the source of electricity for all consumers, establishing the lowest possible price, support conditions that stimulate the production capacity and improve product quality.

Keywords: comparative law, economic development, power production, the overall market.

Постановка проблеми. Теоретичні концепти європейської інтеграції мають за одну з першооснов геополітичні уявлення про Європу як особливий політико-територіальний феномен, відмінний від подібних йому на політичній карті світу. Саме автентичне поняття «Європа» має тривалу історію. Поділ світу на окремі континенти, очевидно, має своїм початком політико-правову історію